

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F R A M K R I S T M E N N F R A M •

6 2 Å R G A N G

2 3. M A R S 1 9 5 0

A V I N N H O L D E T :
PAVENS SISTE ENSYKLIKA - SYKELIGHET OG FOR-
NEKTELSEN AV SKYLD - KRISTEN SAMFUNNSÅND
KATOLISISMEN I SVERIGE - MASARYK - UTLANDET
NESTE NUMMER KOMMER 3. APRIL 1950

NR.

11

12

VÅRE KIRKER på søn- og helligdager

OSLO

St. Olavs kirke, Akersv. 1.
Sokneprestkontoret, tlf. 41 41 61
(Prestegrd. og Biskopen 42 52 87).

Kl. 7: Stille messe.
Kl. 8.15: Fromesse m. preken.
Kl. 9.45: Low Mass. English Sermon.
Kl. 11: Høgmesse m. preken.

St. Hallvards kirke, Urtegt. 29.

Kl. 8: Fromesse.
Kl. 10.30: Høgmesse m. preken.

St. Dominikus kirke, Neuberggt. 15.

Dominikanerne, tlf. 44 23 24.
Kl. 8.15: Fromesse.
Kl. 10.30: Høgmesse m. preken.

Jesu Hjerter kapell, Nyv. 17, Stabekk.

Soknepresten, tlf. 53 77 35.
Kl. 9.05: Fromesse.
Kl. 10.30: Høgmesse.

Grefsen kapell, Gladsveg 23.

Prestegården, tlf. 37 45 90.
Kl. 9.30: Høgmesse.

Vår Frue Villas kapell,

Montebello, Smestad.
Prestegården, tlf. 55 81 21.
Kl. 8.30: Høgmesse.

ARENDAL:

St. Franciskus kirke, Tyholmen.

Soknepresten, tlf. 2209.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.45: Høgmesse.

BERGEN:

St. Paul kirke, Christiesgt. 16.

Soknepresten, tlf. 15 410.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

DRAMMEN:

St. Laurentius kirke, Cappelens gt. 1.

Soknepresten, tlf. 2019.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.30: Høgm.

FREDRIKSTAD:

St. Birgitta kirke.

Soknepresten, tlf. 1438.
Kl. 8.15: Ottesang. Kl. 10.30: Høgm.

HALDEN:

St. Peter kirke, Kr. V.s pl. 1.

Soknepresten, tlf. 1168.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

HAMAR:

St. Torfinn kirke, Torggt. 113.

Soknepresten, tlf. 1751.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 11: Høgmesse.

HAUGESUND:

St. Josef kirke, Haraldsgt.

Soknepresten, tlf. 3195.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 11: Høgmesse.

HØNEFOSS:

St. Theresia kirke, Vesterntangen.

Soknepresten, tlf. 266.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

KRISTIANSAND S.:

St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3.

Soknepresten, tlf. 4225.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

PORSGRUNN:

Vor Frue kirke, Sverresgt.

Soknepresten, tlf. 644.
Kl. 7.45: Fromesse. Kl. 10.30: Høgm.

STAVANGER:

St. Svithun kirke, Dronningsgt. 8.

Soknepresten, tlf. 25534.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

SYLLING:

St. Hallvard kapell.

Presteboligen, tlf. 9028.
Kl. 9.30: Høgmesse.

TØNSBERG:

St. Olavs kapell.

Soknepresten, tlf. 2238.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

R. I. P.

Vår kjære medsøster

M. Maurizia Pasch

født den 13.4.-1866 i Tyskland,
døde, styrket med Kirkens hellige
nådemidler, den 14.3.-1950 i Oslo.

St. Elisabethsøstrene.

SOMMEREN I NORGE

Nederlandsk dame, 44 år, ønsker
tilbringe sommeren i Norge. Er
flink i husholdningen, snakker en-
gelsk. Gjensidig hjelp. Brev til
sokneprest Gorissen, Bergen.

N. K. K. F.

Felleskommunion lørdag 25. mars
— Maria Bebudelsesdag — i St.
Olavs kirke kl. 8. Messen frem-
bæres i Unionens mening.
Godt fremmøte ønskelig.

MARIAKONGREGASJONEN, Oslo
Møte i St. Josefs kapell onsdag
12. april kl. 19.30. Deretter sam-
vær i foreningslokalet. Foredrag av
velørv. pastor Fishedick: Barm-
hertighedsrap.
Felleskommunion skjærtorsdag.

Dr. theol. J. van der Burg:

Den bibelske lære om

RETTFERDIGGJØRELSEN

En sammenligning mellom den
katolske Kirkes og Luthers lære.

Kr. 2.15.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

Redaktør:

Dr. theol. I. Hansteen Knudsen.
Telefon 42 37 43. Akersv. 5, Oslo.

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersv. 5 L. Telefon 42 37 43.
St. Olavs eksp. og forlag: 9.30—16,
unntatt mandag. Lørdag: 9.30—13.
Utbetalinger kun tirsdag kl. 13—14.
Abonnementspris: Kr. 3.00 pr. kvar-
tal, for utlandet + avisporto.
Abonnement tegnes i ekspedisjonen
og på ethvert postkontor.
Annonser må være innsendt innen
fredag aften.

Liturgisk kalender:

SØNDAG 26. MARS: *Pasjonssøndag*. Ep. Hebr. 9, 11—15. Ev. Joh. 8, 46—59. *Mandag*: Johannes Damscenus, bekj., kirkelærer. *Tirsdag*: Johannes Capistranus, bekj. *Onsdag* og *torsdag*: Ferialdager. *Fredag*: Marias syv smerter. *Lørdag*: Ferialdag.

SØNDAG 2. APRIL: *Palmesøndag*. *Palmevigselen*: Ep. II. Mos. 15, 27; 16, 1—7. Ev. Matt. 21, 1—9. *Messen*: Ep. Filip. 2, 5—11 Ev. (lidelseshistorien) Matt. 26, 1—75; 27, 1—66. *Mandag*, *tirs- dag* og *onsdag*: Ferialdager. *Skjærtorsdag*: Ep. I. Kor. 11, 20—32; Ev. Joh. 13, 1—15. *Langfredag*: Præsanktifikasjonsmesse. Ep. I. Oseas, 6, 1—6. Ep. II. II. Mos. 12, 1—11. Lidelseshistorien: Joh. 18, 1—40; 19, 1—42. *Påskeaften*: Ep. Kol. 3, 1—4. Ev. Matt. 28, 1—7.

SØNDAG 9. APRIL: *Første påskedag*.

ST·OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

62. ÅRGANG

23. MARS

NR. 11-12

Moralsk fornyelse - folkeforsoning

En ny ensyklika av Pave Pius XII

Den Hellige Får har nylig sendt ut en ensyklika til alle katolske biskoper i hele verden hvor han proklamerer pasjonssøndagen den 26. mars som en særlig bønnedag for kristen moralsk fornyelse og folkeforsoning. Innledningsvis nevner Paven at Det Hellige År hittil har gitt grunn til stor glede og trøst og at de mange pilegrimer som allerede har besøkt Den evige stad bare er forløpere for alle dem som vil søke til Rom på bedre årstider for å vinne jubelavlaten, for å sone sine synder og be om at menneskeheten må omvende seg til Gud.

Paven taler videre om den sorg som tynger hans faderlige hjerte fordi det ennå ikke er etablert en *solid fred* som kunne bilegge den stadig voksende splittelsen i verden og motivene til den. Mange nasjoner befinner seg ennå i et rustningskappløp, fordi den gjensidige tillit blir stadig mindre. Hovedårsaken til denne utvikling ser Paven i det faktum at man har erstattet sannheten med løgn og bruker løgnen som kampmiddel.

Paven understreker at religionen av mange blir forsømt som en «sak uten betydning» og beklager at den på mange steder likefrem blir forbudt og drevet ut av familielivet og samfunnslivet som en «rest av gammel overtro». Både privat og offentlig forherliges ateismen i en slik grad at det ikke lenger finnes noe grunnlag for en moralsk livsførsel. Pressen håner i mange tilfelle alt som heter religiøs følelse og rygger ikke tilbake for å publisere ting som bare på det alvorligste kan undergrave ungdommens moral. Voldshandlinger organiseres og gjennomføres i serier for å ødelegge samarbeidets ånd og skape splid i samfunnene.

Vi må også beklage, uttaler Paven videre, at Guds, Kirkens og menneskets naturlige rettigheter i flere land fornektes og trampes under fot. Selv religionens høyeste tjenere jages bort fra sine embeter, utvises og fengsles og hindres også på andre måter fra å kunne utøve sin embetsgjerning.

Paven peker deretter på de tvangsforholdsregler som i flere land er satt i verk mot de katolske skoler og den katolske presse. Derfor er det nødvendig, heter det videre, å be til Gud og kalle menneskene tilbake til de grunnsetninger som ene og alene kan opplyse menneskets ånd, skape fred og etablere sosial rettferd.

Den geistlige stand har, fremhever Paven, fremfor alt den oppgave å føre de sjeler som de har fått omsorgen for inn i et helt og fullt kristent liv. «Vi ønsker av hjertet,» uttaler Paven, «at pasjonssøndagen den 26. mars blir en felles bønnedag med gudstjenester hvor de troende verden over samles i bønn for at Frelseren må fri oss ut av Satans makt. Det er Vår hensikt å stige ned i Vatikanets basilika på denne dag og forene Oss i bønn ikke bare med dem som er samlet der, men — hva Vi håper — med hele den katolske verden.

Sammen med Oss skal alle anrope den guddommelige Barmhjertighet om at den moralske fornyelse Vi håper på vil føre til en ny orden som er grunnlagt på sannhet, rettferdighet og nestekjærlighet.

Paven vender seg også til styresmaktene i alle land og minner dem om at freden bare kan skapes ved klokskap og rettferdighet og at krigen er en frukt av blindhet og hat. Alle bør være klar over, uttaler Paven i denne forbindelse, at de ikke bare vil

Sykelighet og fornektelsen av skyld

Av mgr. Fulton J. Sheen

Annen artikkel

Bra mennesker kommer ikke til Gud, fordi de mener at de er gode takket være egne fortjenester eller dårlige som følge av arvelige anlegg. Gjør de noe godt, mener de seg berettiget til å høste fruktene av sine gode handlinger; gjør de noe ondt, benekter de at det er deres feil. De er gode takket være sitt gode hjertelag, sier de; men de er onde og slette fordi har vært uheldige i sine økonomiske disposisjoner, eller fordi de har tatt i arv uheldige anlegg fra sine besteforeldre. Bra folk kommer sjelden til Gud; de lar sin personlige moral bestemmes av det samfunn de lever i. Som fariseeren i templet tror de om seg selv at de er meget respektable borgere. God smak er for dem bevis på dyd og ærbarhet; moralsk er det som er skjønt, umoralsk det som er stygt. Alle deres handlinger er diktert, ikke av kjærlighet til det gode, men av den innflytelse deres egen tid har øvet på dem. Deres åndsevner er utviklet til å kunne følge med tidens aktuelle begivenheter; de leser bar best-sellers; men deres hjerter er udisiplinert. De sier at de gjerne skulle gå i kirken bare den var bedre, men de gir aldri uttrykk for hvor meget bedre kirken bør bli for at de skal kunne slutte seg til den. Noen ganger fordømmer de synder mot samfunnet som f. eks. mord; de føler seg ikke fristet til å begå slike forbrytelser av frykt for den vanære og skam som da ville ramme dem. Ved å unnlate å gjøre de synder samfunnet fordømmer, utsetter de seg ikke for en slik skam og vanære og betrakter seg da som gode og respektable mennesker.

Likevel var det ikke menneskelig sletthet som beveget Mesteren til å slynge ut sine rammende hånsord, men nettopp en slik selvrettferdig godhet som denne. Han fordømte ikke med et ord Magdalena

bli trukket til ansvar for historiens, men også for Guds domstol.

«De som hemmelig eller åpent oppvigler massene eller anstifter opprør og fører folk vill med tomme løfter, bør vite at rettferdigheten alene kan sikre likevekten mellom de sosiale klasser. Den kan bare hitføres av rett og rettferdighet, ikke med vold. Bare den guddommelige Frelser kan løse de mangslungne og store problemer. Må Han særlig i dette Hellige År med overbærenhet se til den sønderknuste, fryktomme og splittede menneskehet. Må ved Hans lys de ondes løgner avsløres, de overmodiges forfengelige hoymot ydmykes.

Alle som bærer regjeringsbyrdens ansvar må nå fram til erkjennelse av at det ikke finnes noe bedre sosialt grunnlag enn kristendommens grunnsetninger og Kirkens frihet.»

som var overveldet av lidenskapen i sitt kjød, eller den angrende tyven som hadde så vanskelig for å respektere andres eiendom; hånsordene slynget Han ut mot de skriftlærde og fariseerne som var slike bra og selvgode mennesker. Dem var det Han forbannet: «Ve over dere, skriftlærde og fariseere, I hyklere.....» (Matt. 23, 15). «Blinde veiledere som siler myggen, men sluker kamelen.» (Matt. 23, 24.) «I ormer, I orme-unger! hvorledes vil I fly fra helvetes dom?» (Matt. 23, 33.) «Ve over dere, skriftlærde og fariseere, I hyklere! fordi dere ligner kalkede graver som menneskene utvendig finner vakre, men innvendig er de fulle av dødningeben og all urenheter.» (Matt. 23, 27.) Han sa at skjøger og forrædere før ville gå inn i Himmels rike enn de selvgode og dydsirede. Og om alle dem som opprettet hospitaler, biblioteker og andre offentlige institusjoner for å få sine navn hugget inn på minnetavler mens de levde, sa Han: «Sandelig sier jeg dere: de har fått sin lønn.» (Matt. 6, 2.) De ønsket ikke noe annet enn menneskelig ære, og de fikk den. Ikke en eneste gang var Mesteren oppbrakt på dem som i samfunnets øyne levde utenfor loven, og som ikke var respektable. Det var mot den hykleriske indignasjon hos dem som dvelte mer ved synden enn ved synderen og som følte seg behagelig storartet, fordi de hadde funnet noen som var mer lastefulle og fordervet enn dem selv, Han rettet sine angrep. Han fordømte ikke dem som samfunnet fordømte; Hans alvorsord var myntet på dem som hadde syndet, men ennå ikke var avsløret. Derfor sa Han til kvinnen som var grepet i synd: «La den av dere som er uten synd, kaste den første stenen på henne.» (Joh. 8, 7.) Bare den som er uten skyld, har lov til å dømme. Han ville ikke legge sin bebreidelses byrde på dem som allerede var utstøtt, kastet ut blant drankere og tyver, mislykte revolusjonærer, dagdrivere og forrædere. De var skyteskive for alle, og alle visste at de hadde feilet.

Og de folk som valgte å føre krig mot Vår Herre, fant man aldri blant dem som samfunnet hadde merket som syndere. Av dem som dømte Ham til døden, var ikke én ført inn i politiets protokoller, ikke én hadde vært arrestert eller var kjent som en svak karakter. Men blant Hans venner som sørget over Hans død, fantes det omvendte skjøger og tyver. De som stillet seg opp mot Ham, var alle bra folk som hadde en posisjon i samfunnet, de verdslige rike, forretningsverdenens store, dommerne som lot det hensiktsmessige være bestemmende for deres handlinger, de «borgerlige» hvis sanne selvviskheter var dekket over av offentlig gavmildhet. De var slike folk som reiste seg mot Ham, og som sendte Ham i døden.

Hvorfor hatet de Ham? Fordi Han hele sitt liv hadde revet masken av falsk godhet hos bra folk, avsløret ondskapen hos menn og kvinner som levde i overensstemmelse med den konvensjonelle standard på Hans tid. Til slutt kom det øyeblikk da de

Han rettet sine anklager mot, ikke lenger ville finne seg i Hans avslørende bebreidelser. Vår Herre ble korsfestet av *bra* folk som mente at religionen nok var *bra* på sitt sted så lenge dette sted ikke var *her*, hvor den kunne kreve hjertets omvendelse. Korset på Golgata står ved krysningspunktet til tre rike sivilisasjoner som et veltalende vitnesbyrd om den ubehagelige sannhet at folk som har hatt fremgang, sosiale førere og slike som alment betraktes som *bra* mennesker, er de som er best kvalifisert til å korsfeste den Guddommelige Sannhet og den Evige Kjærlighet.

Den alvorligste feil hos *bra* folk i alle tider er deres fornektelse av synd. Likevel er dette standpunkt alltid det mest håpløst ulogiske et menneske kan innta. Ikke en gang naturlovene kan brytes, uten at det fører til ødeleggende konsekvenser. Gravitasjonsloven hjelper det menneske som bygger veggen til sitt hus loddrett; men den straffer det med at veggen bryter sammen, om det ikke bygger loddrett; stjerner som kommer ut av bane, brennes opp i rommet.

Det er en naturlov at det høyere skal kontrollere det lavere i hele Guds hierarki. På det biologiske område blir døden resultatet om en lavere orden hersker over en høyere. For døden inntreffer om de livgivende krefter ikke lenger kan gripe inn til beste for hele organismen, disse fysiske og kjemiske prosesser som uopphørlig virker i organismens celler. Livet har vært definert som summen av de krefter som motvirker døden, som hindrer amøben i å gjøre revolusjon. Med alderen skjer det litt etter litt at livsprosessen forbruker cellostoffet og reduserer kraften hos våre forskjellige vitale funksjoner. De kjemiske prosessene i oss gjør seg stadig mer uavhengig av kontrollen fra våre vitale krefter; og deres opprør gjør det stadig vanskeligere for organismen å bringe deres virksomhet i samklang med det som tjener hele den menneskelige organisme. I det øyeblikk de rent kjemiske prosesser helt har frigjort seg fra de vitale krefters kontroll, følger døden. De kjemiske prosesser har fått fritt slag til å sprengre organismens helhet. Dette er alle jordiske veseners skjebne.

I menneskelivet er hierarkiet av en høyere orden. I men den samme store lov gjelder også her. For når alt er som det bør være, er mennesket skapt slik at de moralske lover rangerer over de fysiske. I det øyeblikk kjødet vinner herredømmet over ånden — har jeget betvinget de sosiale impulser og de sanselige bestemmer den etiske norm — skjer det at det lavere dominerer det høyere. Igjen blir resultatet døden — den død som kalles synd. «For syndens lønn er døden.» (Rom. 6, 23.)

Mennesket kan ikke ustraffet bryte lovene til sin egen natur; den straff som uvegerlig følger på slike opprørsforsøk, blir mest merkbar på det psykologiske område. Det er f. eks. helt utvilsomt at selvopptatte mennesker er skuffede mennesker. Hvorfor er det slik? Det er fordi skuffelse nødvendigvis må bli resultatet når en naturlig lengsel møtes av en uoverstigelig hindring. For å kunne tilfredsstilles må den naturlige lengsel være rettet mot et objekt; før det

skjer, forblir det en lengsel, en trang til å gjøre eller yte noe. Men en virkeliggjørelse av lengselen kan bare skje ved noe som i seg selv er virkelig; i seg selv er lengselen bare en kraft, den kan ikke tilfredsstille seg selv. Det som kan tilfredsstille den, er det den er rettet mot. Så lenge mennesket er helt oppatt av seg selv i stedet for å gjøre en gjerning og fylle sine plikter i den verden som omgir det, finner lengselen ingen utløsning, og skuffelse blir resultatet. Ved å krenke loven i sin natur, gjør mennesket seg selv skuffet og utilfreds.

Alle mennesker opplever følelse av skyld, når de krenker en naturlov. Seneca sa: «Hvert eneste skyldig menneske er sin egen bøddel.» Mennesker som bærer på skyld er også grepet av frykt for «samvittigheten gjør oss alle til kujoner». I stedet for å kalle synden en fiksjon, burde man kalle den en friksjon, «en gnidning den gale veien». Skyldfølelse som skyldes synd er man ikke har tilstått, er i stor utstrekning årsaken til det moderne menneskes sinnslidelser. Likevel ville det ikke være riktig å si at det alltid er den moralske faktor som ligger til grunn for sinnslidelsene. De kan også skyldes fysiske årsaker som organiske forandringer i hjernen, forstyrrelser i de endokrine kjertler, misdannelser i det sentrale nervesystem osv. Vi ser her helt bort fra alle teorier om opprinnelsen til schizofreni og manisk-depressiv sinnssyke. Vi behandler det som bryter mennesket ned og kritiserer bare de psykiatre som utgir seg for filosofer, og som ved å benekte muligheten av skyld og synd beveger seg utenfor det strengt medisinsk-vitenskapelige område.

Også leger som ikke ikler sine kjennelser moralske termer, erkjenner i dag at sinnslidelser ofte bunner i krenkelser av en naturlov og derfor har et moralsk grunnlag. Dr. Marynia Farnham og Ferdinand Lundberg fører de økende sinnslidelser blant kvinner tilbake på flukten fra morskapets forpliktelser. De påstår at ingen barnløs kvinne — selv ikke de mest begavede — noensinne har vært i stand til å nå opp til styrken hos mødre til menn og kvinner..... hvor ikke ufruktbarheten skyldes organiske feil eller er villet av etisk-religiøse grunner.

Å bruke barberkniv for å rasere et fjell, å dirigere våre liv i retning av en annen vei enn den som fører til fullkommenheten, er bare å ødelegge våre sinn; men det er også å gi avkall på den lykke som følger av å leve moralsk riktig.

Likevel hevdes det av og til av psykiatre og sosiologer at synd ikke er noe annet enn en avvikelser fra de til enhver tid godtatte samfunnsidealene. Nå er det jo ikke tvilsomt at menneskets moralske kodeks i noen grad også er bestemt av det samfunn det lever i; men det er ikke det samme som å si at synd og skyld er produkter av et «horde-instinkt» eller av vedtak som skyldes omgivelsene. Om dette var sant, hvordan kunne vel da den enkeltes samvittighet reagere negativt på ting som samfunnet mener er riktig? Samvittigheten vet at det som er rett av og til står i opposisjon til det som samfunnet hevder er rett. Om et menneske kan ha rett når det handler mot flertallet og urett når det handler med flertallet eller med samfunnet, følger at synden er noe mer enn sosial misbilligelse.

(Avsluttes i neste nr.)

KRISTEN SAMFUNNSÅND

IV. BØNN I KIRKEN OG BØNN I LØNNKAMMERET

Av dominikanerpater A. J. Lutz

Noe stort og hellig foregår i menneskets indre, når det med troende overbevisning tenker over Guds åpenbaring i Jesus Kristus. Hva enten det er teologer som fordyper seg i dogmenes innhold eller den jevne kristne som leser sin Bibel med andakt og på søndagen føler trang til å lytte til Ordets forkynnelse, alltid er det Kristus selv som lever sitt liv i sjelen. Det er i kraft av vårt livssamfunn med Ham at vi oppfatter den guddommelige sannhet. Sjelen blir delaktig i Jesu egen Guds betraktning. For allerede under sin jordiske tilværelse levde Jesus i en uavbrutt betraktning av Guds indre liv, den hellige Treenighet. For Ham var himmelen alltid åpen; og selve verdensaltet var gjennomsiktig for Ham, slik at Han bak de skapte veseners slør og bak naturkreftenes lønndomsfulle samspill med klart blikk skuet tingenes evige opphav og slutt mål. Det er i Jesu egen Gudsbevissthet vi får del ved vår tro.

Likevel er vår troende overbevisning og ettertanke ennå ikke fylt av det kristne liv. Vi lever ikke for å tenke, men vi tenker for å leve. Heller ikke den kristne tenkning har sitt mål i seg selv, men er anordnet for en høyere livsutfoldelse: kjærligheten. Denne hensikt var Jesus alltid behersket av under sin Guds betraktning. Når Han tenker på Faderen, så er det for å finne sin glede og sin fred i Ham og for ydmykt å bøye seg under Hans vilje. Også denne elskende hengivenhet til Faderen vil Jesus gjøre oss delaktig i: «Jeg har kunngjort Ditt navn for dem og skal kunngjøre det, så den kjærlighet Du har elsket meg med, må være i dem og jeg i dem.» (Joh. 17.)

Denne elskende tro er kilden til den kristne bønn og får sin næring av den. Det er fremfor alt under bønnen det går opp for oss at Gud som vi først opplevde som sannhet, også er «vårt hjertes Gud og vår arvelodd i evighet». Her er grunnen til at Jesus så inntrengende oppfordrer sine disipler til bønn. Han vet nok at det er en mengde ting som stenger veien til himmelen for våre tanker og vårt hjerte: bilder fra denne verden, bekymringer for det jordiske liv, syndige tilbøyeligheter, «Kjødet som strir mot ånden». «Herre, lær oss å be,» sukker sjelen i sin avmakt. Men Herren har på forhånd lovet oss sin hjelp, da Han ga sine disipler og hele Kirken den bønn som nettopp kalles Herrens bønn: *Fader Vår*. Stor og vakker er denne bønn i all sin enkelhet. Den er innbegrepet av hele Evangeliet. Jesu ånd lever i den, for den er sprunget ut av Hans dypeste indre. Fordyper vi oss i den i from, forskende betraktning, så stiger vår ånd forenet med Jesu ånd opp til himmelen. Men først og fremst underviser den oss om bønnens egentlige vesen.

For det er ikke med en gang klart for oss alle hva bøn-
nen egentlig er. Ofte mener man med å be ikke stort annet enn å henvende seg til Gud om hjelp i en eller annen vanskelighet eller fare. Vi kjenner oss selv svake, fattige, hjemsoekt av all slags nød; vi vet at Gud er rik og allmektig, at Han som vår Skaper har omsorg for oss. Endemålet med bønnen er da til slutt mennesket selv. Den kristne bønn er meget mer. Dens mål er Gud. Dens hensikt er ikke å trekke Gud ned til oss, men å løfte oss opp til Ham. Å be det er først og fremst å tilbe, dvs. å

kjenne oss som Guds skapninger som bare er til ved et uavbrutt avhengighetsforhold av «den som er». Vi tilber Gud med Jesus når vi andektig sier: *Fader, Du som er himmelen*, dvs. over alle ting. Vi sier disse ord i dyp ærefrykt for Guds storhet og med takk for Hans velgjer-
ninger. Men sjelen i tilbedelsen er kjærligheten. Derfor fortsetter vi: *Helliget vorde Ditt navn, komme Ditt rike, skje Din vilje*. Vi ber om at alle mennesker må kjenne den ene sanne Gud; at den lov Gud har skrevet i alle menneskers hjerte må bli grunnloven for alle samfunn; at alle mennesker underkaster seg Guds vilje og elsker Ham med så grenseløs hengivenhet og tillit også under sine prøvelser at de med Frelseren i Getsemane sier: *Ikke som Jeg vil, o Fader, men som Du vil*. Visstnok har vi lov til å be om også om hjelp i all vår nød. I Jesu navn skal vi også be om brød, dvs. om alt det vi trenger til vårt jordiske liv. Vi ber om tilgivelse, om den gode vilje til selv å tilgi andre, om kraft til ikke å ligge under for fristelsen, om å bli utfridd fra alt ondt, især fra «den onde»s snarer. Men også her er det kjærligheten til Gud som driver oss, når vi virkelig ber med Jesus. Målet for alle gaver vi ber om er Gud. Alt skal brukes til Hans ære og etter Hans vilje. I liv og i død vil vi være trofaste barn av vår Fader i himmelen i samfunn med Hans evige Sønn.

Denne bønneformel, så enkel at en barnesjel kan bli grepet av den, og likevel så innholdsrik at den dypeste teologiske ettertanke aldri når til bunns i den, ble den første norm, det første uttrykk for Kirkens felles andakt i forbindelse med «brødsbrytelsen», dvs. feiringen av den hellige Eukaristi. Den ånd som besjeler den, ble også inspirasjonskilden til den kirkelige liturgi. For i bevisstheten om å være «Kristi legeme», delaktige i Jesu liv som Guds Sønn, kunne de troende ikke annet enn også å føle trang til å be som samfunn. Menighetens felles bønn var et vitnesbyrd om den felles tro og kjærlighet. En offentlig felles gudstjeneste må nødvendigvis foregå etter fastsatte former for ikke å utarte til uorden og vilkårlighet, men utfolde seg i skjønnet. Allerede i apostlenes dager begynte derfor en liturgi å utforme seg omkring nadverdets mysterium. Den hellige handling apostlene utførte, var for alle noe så opphøyet at det måtte skapes likesom en atmosfære av guddommelig åndelighet omkring nadverdbordet.

De vesentlige bestanddeler av liturgien var tekster av de hellige bøker fra den gamle pakt, Davids Salmer og profetene hvis spådommer var blitt oppfylt i Kristus og hans verk. Apostlene fra sin side talte om Frelserens liv, død og herlighet slik som forholdene krevde det. Etter hvert som de troendes antall ble større, utfoldet også liturgien seg i alltid rikere former, preget av kunstnerisk skjønnet og dyp symbolikk. For fra oldtiden av følte de kristne trang til å føre hele skapningen tilbake til Gud ved å la også de materielle ting med de idéer de innbærer eller vekker, forene seg med den bedende sjel og den bedende Kirke, likesom den materielle verden også i Jesu person var blitt løftet opp til til Gud, da «Ordet ble kjød». Men sin dypeste verdi, sin innerste livskraft og sin største skjønnet får liturgien av det mysterium den springer ut fra og peker mot: Jesu offerdød på korset. *Så ofte*

som I eter dette brød og drikker av kalken, forkynner de Herrens død inntil Han kommer igjen. 1. Kor.

I en trofast erindring om Kristus som fra Korset vil trekke alt til seg i en stadig forening med Frelseren ved «Livets brød», frembar altså Kirken sin bønn til Gud. Liturgien er tilbedelse, hellig begeistring, takksigelse; den er også bønn om syndsforlatelse og om hjelp mot all nød i denne verden; den er bønn fra alle og for alle; den fremfører hele Kirken: den stridende på jorden, den lidende i skjærsilden, den herliggjorte i himmelen, samlet omkring det guddommelige Offerlam. På samme tid er liturgien med det forskjellige innhold den får av de forskjellige begivenheter i frelseshistorien som den gjen-speiler, en from betraktning av hele den kristne åpenbaring. Den lærer oss å feire Jesu fødsel og barndom, å ta oss til hjerte alle Jesu ord. Jesu lidelse er i alle tider dens sentrale forkynnelse; men den vekker også triumferende glede over Herrens oppstandelse og herlighet og oppfordrer oss til i trofast kjærlighet å vente på den dag, da Han vil overgi alt til Faderen.

Ikke alle kristne har imidlertid den rette forståelse for den liturgiske bønn. De husker Jesu ord om at vi skal «tilbe i ånd og sannhet» og tolker det som en advarsel mot alle «ytre former». Symboler som f. eks. røkelse og vievann, symbolske handlinger som korsets tegn og knebøying, seremonier og kirkelig praktutfoldelse skal være en uverdlig sammenblanding av det åndelige med det materielle. Dette kan nok gi gudstjenesten et visst kunstnerisk preg som tiltaler vår estetiske sans. Men på kristne som ikke er ute etter estetiske opplevelser, på alvorlige mennesker som setter det religiøse høyt over alle sansefølelser, virker det forstemmende, uåndelig, ja — teatralisk. Alt dette utvortes kveler det åndelige, påstår man. Bønnen skal være sjelens møte med Gud. «Når Du ber, gå i ditt kammer, lukk døren og be til din Far i det skjulte; og din Fader som er i det skjulte, vil lønne deg. Matt. 6. Slik taler Jesus, mener man, ikke bare for å dadle fariseisk hykleri, men også for at sjelen uforstyrret av inntrykk utenfra skal møtes med Gud i sin indre, tause helligdom.

Etter andre å dømme utøver liturgien en enda mer uverdlig og farlig tvang på de sjeler som vil be «i ånden», nemlig den dogmatiske. Et dogme er nå en gang for dem en lenke. Men hele liturgien utfolder seg innenfor dogmets faste ramme. Ånden vil overskride dogmenes grenser og fritt utfolde seg i det grenseløse. De mennesker som når høyest i bønnelivet, føler seg ille til mote i en dogmereligion og vil nå hinsides alle menneskelige former og idéer for å gå opp i det ufattelige ved sin egen personlige opplevelse. Teresa fra Avila f. eks. kalles av Grønbech «en rett-troende kjetter». Dette uttrykk skal antyde hvilken sjelekval det etter Grønbech måtte være for denne store kvinne å føle seg på den ene side forpliktet til å føye seg etter Kirkens dogmatiske myndighet og på den annen side å kjenne i seg mektige impulser fra «den ånd som gjør fri». Det er mystikken som skal være den egentlige bønn i ånd og sannhet, den bønn som alene svarer til den frie religiøse personlighets innsats.

Det er i og for seg et gledelig tegn at det alltid finnes mennesker som setter mystikken høyt. Sansen for det hemmelighetsfulle er oss medfødt. Om livet, særlig i vår tid, er aldri så sterkt behersket av materialisme, naturvitenskap og teknikk, så finnes det likevel alltid mennesker som sukker etter forløsning fra det sansbare og rent rasjonelle. Dessverre hersker det en del begrepsforvirring med hensyn til mystikken. Religionshistorikere, kritikere

av religiøs litteratur, ja til og med teologer nevner f. eks. i samme åndedrett den kristne mystikk og den såkalte indiske, arabiske, eller nyplatoniske mystikk, — som om de kristne dogmer som utgjør skillelinjen, bare var bagateller.

Hva er da egentlig mystikken? Det er sjelens liv under Mysteriets umiddelbare herredømme; og Mysteriet, det egentlige, absolutte Mysterium, dvs. det som i all evighet overstiger all skapt fatteevne, — det er Gud alene. Gud som skapte himmel og jord og kunngjorde seg for menneskene i Jesus Kristus. Hva man ellers kaller for «det guddommelige», er guder som mennesket skapte i sitt eget bilde, fantasibilleder som tenkere og diktere utformet under påvirkning av sitt religiøse instinkt, sin trang til å forklare tilværelsen. Som oftest havner de i en eller annen form for panteisme. Den mystikk som svarer til det guddommelige under slike former, kan undertiden være storslått poesi; men det sjel liv som beherskes av den, når ikke opp til Gud, men går under i «nirvana» eller flyter ut i tåkede bilder av «det store alt», hvor Gud enten er helt innfanget i verdensaltet, eller hvor verdensaltet går helt opp i Gud og mister sin egen virkelighet. Den sanne mystikk forutsetter troen på den sanne Gud og viljen til å overgi seg til Ham i fullkommen kjærlighet, i ydmyk underkastelse under Guds veiledning.

For det står ikke i menneskets makt selv å løfte seg opp til den forening med Gud som kalles den mystiske bønn eller gudsopplevelse. Den er en virkning av den hellige Ånd. Med guddommelig myndighet opphever Ånden det menneskelige sjel livs normale gang. Mennesket løftes opp over seg selv, kjenner seg hensatt på et høyere plan. Dets egne tanker forsvinner, dets vilje utfolder ingen annen virksomhet enn å ta imot Åndens guddommelige lys eller impulser. «Om det var i legemet eller utenfor legemet vet jeg ikke; Gud vet det,» sier Paulus om en slik mystisk gudsopplevelse. Av den grunn kan mystikken aldri være uavhengig av dogmene eller av Kirken. Den samme hellige Ånd som opplyser, styrker, høyner den enkelte sjel, er også inspirasjonskilden til Kirkens liv, opphavet til alle kristnes fellesskap med Kristus og med hverandre og til den nådegave som gjør den apostoliske læremyndighet ufeilbar i forkynnelsen av den guddommelige Åpenbaring.

Det kan innvendes at det finnes virkelig mystikk også hos muhamedanerne, f. eks. og i noen indiske religioner. Det er sant. Kristi mystiske legeme har mange usynlige lemmer. Alle mennesker, også ikke kristne som er i god tro, villige til å ta imot sannheten med alle de krav den stiller og som ærlig prøver å leve etter den moralske lov Gud har skrevet i hjertene, alle disse lever med Kristus i Kirken og har Gud iboende i sjelen. Kanskje kjenner de ikke Kirken og dens dogmer, men de fornekte dem heller ikke mot bedre vitende.

Ånden gjør fri», er blitt likesom et slagord i kampen mot den katolske Kirke. Ja, Ånden gjør fri, ikke fra dogmene eller fra Kirken, men fra illusjoner, fra en usunn egoistisk opplevelsestrang, fra svermeri og falsk mystikk som bunner i subjektivismen, i vilkårlig bibeltolkning, i egenrådighet og selvgodhet. Den ånd som gjør fri, er den hellige Ånd; og den bor i den kristne sjel nettopp fordi den lever i samfunn med Kristus i Kirken. Riktignok lærer den hellige Ånd oss på en måte å sette oss ut over dogmene, men i en helt annen mening enn den «uavhengige» mystikk. Aldri kan en kristen, når han virkelig «drives av Guds Ånd», forkaste et dogme all den stund

Sven Stolpe om katolisismens stilling i Sverige

Det meget kjente og leste svenske ukeblad Veckojournalen har i sine numre 3 og 4 i år offentliggjort to artikler av Sven Stolpe om katolisismens stilling i Sverige. Vi har flere grunner for å gjengi utdrag av artiklene i St. Olav. For det første gir de oss et innblikk i de vanskeligheter våre svenske trosfeller har å kjempe med, vanskeligheter vel de færreste av oss har hatt kjennskap til; for det andre minner de oss om hvilken grunn vi har til å glede oss over religionsfriheten her i landet; og for det tredje gir de oss håp om at hovedangrepet neste gang spørsmålet om religionsfrihet blir tatt opp til drøftelse på protestantisk hold i vårt land, vil bli satt inn mot forholdene i vårt østlige naboland. — Da en oversettelse utvilsomt ville berøve artiklene meget av Sven Stolpes personlige stil og språktone, har vi valgt å gjengi utdragene på originalspråket.

Katolske nunnor ser man ibland på stan; de har ingått i allmänna medvetandet och väcker inte längre uppseende. Men varför ser man inga munkar? Bruka franciskaner, svarta benediktinere, svart-vita dominikaner utgör ju ett så pittoreskt inslag i nästan alla andra länders gatubilder — varför saknas de hos oss?

Finns det inga munkar i landet?

Jo, det finns en handfull — eller något mer. Kloster får visserligen inte finnas i vårt fria land, men munkar får existera — på ett par villkor: de får icke uppträda i sina vackra dräkter, ty det skulle karakteriseras som förgärlig-väckande beteende och anses hindra trafiken. Och: de får icke propagera.

På Östermalmstorg kan en vrickad, avfallen pingstpredikant från Korpilombolo fritt utsäga sitt hjärtas mening; en mormon får dundra, så att fönsterrutorna klirrar; ja, ingenting hindrar, att en buddhist förkunnar sina mysterier eller att en eldslukande schaman utför sina konstver offentligt. Men om en katolsk pater skulle hålla ett anförande på samma plats — tanken är förresten

orimlig och kommer aldrig att realiseras — skulle polis ingripa och tidningarna bli fulla av ursinniga insändare. Religionsfrihet skall vi nog ha i landet — men icke för katoliker! Det finns färska exempel på hur polismakt ingripit mot en munk, som dock icke gjort något annat än stillsamt meddelat en ung dam den undervisning hon önskade. När hon, utan hans påtryckning, ville bli katolik och eventuellt gå i kloster, alarmerade fadern polisen, vilken meddelade, att om slikt upprepades eller fortsatte, skulle vederbörande lärde pater snabbt förpassas utanför landets gränser . . .

Den som skriver dessa rader, har tidigare publicerat skrifter i kristna ämnen, delvis ganska polemiska. De har alla sålts i s. k. missionsbokhandlares butiker. Men tror någon, att min bok «Vadstena» eller min bok «Jeanne d'Arc» säljs i dessa affärer? Ingalunda. En bok, som talar om, vad Sveriges största kristna personlighet var för en dam — hur skulle den kunna saluhållas i en affär, som gärna säljer Sven Lidmans och Levi Pethrus' skrifter om varandra? Bort slikt!

En baptist får vara professor i kyrkohistoria. Icke en katolik.

En pingstvän får vara minister. Icke en katolik.

När studenterna prövar in vid Teknis, räknas alle deras betyg, även kristendomsbetyget. Men en katolsk student har ju icke åtnjutit skolundervisning i kristendom. Får han då räkna sin katolske lärares betyg? Visst icke. Han är i sin egenskap av katolik handicapad, när det gäller chanser vid Teknis . . .

Nyligen har sakkunniga framlagt ett förslag angående bl. a. dessa frågor. En mer komisk lösning får man leta efter. Den katolske studenten skall visst få räkna sitt kristendomsbetyg, heter det där, men först måste han tenteras i katolsk kristendom av en — protestantisk adjunkt! Man tänke sig en renhårig lutheran, för vilken redan ett korstecken är av djävulen, att icke tala om ett knäfall, förhöra en katolsk student på reformationen, Lu-

dogmene er uttrykk for den guddommelige Åpenbaring. Men dogmenes innhold, de guddommelige realiteter de innebærer, er gjenstand for den kjærlighet som ved den hellige Ånd er utløst i våre hjerter. Under en særlig maktfull innvirkning av den hellige Ånd kan den gudbenådede sjel få en så overveldende fornemmelse av det guddommelige Gode som ligger gjemt i trosformelen at denne likesom blir borte for bevisstheten. Mysteriet opphører ikke å være skjult for forstanden; men hjertet eier det og er grepet av det i den grad at det glemmer den menneskelige form som mysteriet skjuler seg under.

Som nådegave for den hellige Ånd kan den indre bønn og den mystiske kontemplasjon heller ikke stå i motsetning til Kirkens liturgiske fellesbønn. Vel oppfordrer Kristus til å «gå inn i vårt lønnkammer»: Gud bor jo i hver sjels dypeste personlige indre. Men Han sier også: «Hvor to eller tre er samlet i mitt navn, er jeg midt iblant dem.» Det er sant at «Ånden selv vitner med vår ånd at vi er Guds barn», men likesom grenen bare lever og bringer frukt ved sin organiske forening med vintreet, således er den enkelte den hellige Ånds tempel bare på grunn av sitt livssamfunn med Kristus i Kirken. River den en-

kelte seg løs fra samfunnet, visner denne gren bort og dør og den hellige Ånd opphører å be i hans hjerte. Bare fordi vi er lemmer på Kristi legeme eier vi et lønnkammer, en indre personlig helligdom, hvor vi møtes med Gud. Kirkens fellesbønn er nødvendigvis forbundet med ytre former. Vi er ikke rene åndsvesener som englene i himmelen, men mennesker hvis natur innbefatter sjel og legeme. Derfor omfatter liturgien også symboler og symbolske handlinger, sansbare ting, — ja, men ting som leder tanken hen mot noe åndelig. De er altså ingen hindring, men en hjelp for den bedende. Det samme gjelder den kunst og den praktutførelse vi møter i Kirken på store høytidsdager. Sang, orgelspill, instrumentalmusikk — bare den retter seg etter Kirkens forskrifter — er en hjelp for den gudsøkende sjel. For all virkelig religiøs, ja vi kan godt si all virkelig stor kunst, blir unngått i den ånd som er grepet av Gud og fører til Gud, når en ikke bevisst og frivillig isolerer det estetiske fra det religiøse for bare å nyte det sansbare for det sansbares skyld.

Alle disse ytre former fratår ikke bønnes åndelige karakter, men åpenbarer den. Ånden ville opphøre å

thers kristna sinnelag, mässofferläran och transsubstantiationsläran . . .

Kloster skall enligt samma auktoriteter visst få upprättas i landet. Det fattas bara i ett fritt land. Men några reservationer bifogas. Naturligtvis måste klostret kunna visiteras av myndigheterna — sannolikt den protestantiske biskopen — vilka skall ha rätt att vid behov upplösa klostret och förvisa dess abbot och bröder . . . Det är självfallet, att katolikerna under sådana omständigheter icke vill ha några kloster i landet. Den springande punkten tycks för de sakkunniga vara de för livet gällande löftena. Man får i detta land — ännu — avge för livet bindande löften till t. ex. en äkta maka; man vet ju, att ingen tar den saken så noga. Men för livet gällande löften *till Gud* om ett liv i fattigdom, kyskhet och lydnad — bort det! Det är terror och tvång.

Det finns i själva verket bara ett par tusen svenska katoliker och något fler utländska katoliker i landet. De få katolska prästerna sysslar väsentligen med att administrera sine små församlingar, och någon propaganda eller utåtriktad aktivitet förekommer knappast alls. De svenska barn, som åtnjuter katolsk uppfostran, är lätt räknade. Något katolskt gymnasium existerar icke.

En ynka liten katolsk bokhandel kan man hitta vid Linnégatan och på Norra Smedjegatan. I Lund finns två franska dominikaner, som har ett litet fattigt hem för små skolpojkar. Utom *Credo*, som vunnit allmän aktning för sin standard, finns i landet inga utåtriktade katolska tidskrifter!

Svenska folket kan därför vara alldeles lugnt.

Det kan i lugn avkristnas, uppdelas i allt fler sekter, lysna till Lidmans och Petri bataljer, ändra teologi i kapp med dam-moderna och på allt sätt åtnjuta den lutherska friheten. I själva verket finns en nästan idealisk frihet i landet. Varje socken har sitt eget begrepp om synd. Jag känner en herrgård, som har tre olika syndabegrepp, alla strängt lutherska. De blir aktuella, när bryggeribilen svänger in på gårdsplanen. I ena flygeln är det tillåtet att dricka klass 1 men icke klass 2. I den andra är både klass 1 och klass 2 synd. Och i herrgården sitter en man och slår näven i bordet, för att han icke fritt får köpa klass 3 — alla är de utmärkta lutherska kristna. Vad kan mer önska?

være And og bli til en livløs abstraksjon, hvis den ikke maktet å høyne det materielle og bruke det som en åpenbaring av det åndelige. Forkaster man de ytre former, ja hva skal man da tenke om «Ordet som ble kjød»? Når Gud selv kommer til oss i synlig skikkelse for kjærlik å imøtekomme vår menneskelige natur, hvorfor skulle det da være den kristne bønn uverdigg å utfolde seg i majestetiske katedraler under symbolske former, under sang og musikk og edel eurytmi? Alt hva Gud har skapt, skal lovprise Ham i forening med den bedende Kirke.

Det er ikke en gang nok sagt at den liturgiske bønn ikke er en hindring for den indre. Den er i seg selv en høyere og bedre gudsdyrkelse enn selv den mystiske kontemplasjon, fordi den er den bønn Kirken ber i sin egenskap av Kristi Legeme. På samme måte som den kristendomsundervisning Kirken gir gjennom den apostoliske læremyndighet i sine dogmer er bedre enn den mest geniale teologs personlige avhandlinger, slik er også messeliturgen og korbønnen som danner rammen omkring den, av høyere verdi enn den enkelte sjels møte med Gud i lønnkammeret. «Men er det ikke Kristus som

Hedeniusdebatten har også visat, att det finns en teologi i Lund, en annan i Stockholm och en tredje i Uppsala. Kyrkoherde Sandegård rekommenderar ett slags provväktenskap, förnekar Kristi gudom och de flesta underverk — han är en välbeställd predikant i Sofia kyrka och biskop Manfred Björkquist tänkar aldrig påtala hans kätterier. Varför? Han är «en god luthersk präst». Det finns icke det kätteri, som icke kan predikas från en svensk predikstol. Svenska kyrkan som sådan menar nämligen ingenting särskilt. Den har en vid famn.

Den katolska kyrkan har *en* lära, *en* moral, *en* teologi. Den menar nu, vad den menade år 200. Den skiftar icke syndabegrepp. Vad den förkunnar i Japan, förkunnar den också i Stockholm eller på Grönland. Gudstjänsten är exakt densamma — varje officierande katolsk präst utför samma rörelser inför altaret och läser samma texter. I varje katolsk biktstol i hela världen sitter en präst, som har samma lära och åskådning som samtliga sine ämbetsbröder.

En sådan styggelse kan icke fritt få utbredas i ett fritt land. Det sker heller icke.

Vad gör denna kyrka i Sverige? Vilken är dess historia och vilka är dess ledande män?

Enligt gängse protestantisk uppfattning föddes en på sin sid utmärkt urkyrka efter Kristi död. Denna började emellertid omedelbart förfalla, och förfallet nådde bottenpunkten på 1500-talet, då Gud kallade fram en märklig man, Martin Luther, vilken med ett väldigt grepp återförde kyrkan till dess första nivå. Den arma katolska kyrkan fortsatte sin vana trogen att förfalla och förfalla — varför dess oerhörda slagkraft i samtiden är rätt svår att förklara —, medan protestantismen däremot förfinade sitt väsen genom att sprängas sönder i hundra varandra bekrigande sekter. Först med biskop Anders Nygren har kyrkan nått sin dogmatiska kulmen. Simon Petrus — Martin Luther — Anders Nygren — se där den stabila raden av verkliga kyrkofäder!

Under sådana förhållanden är det förklarligt, om man i Sverige ser med stor skepsis på de stackars förfallna katoliker, som bl. a. kristnade detta land, här införde vett och goda seder, grundade våra stift, byggde katedraler och kloster, införde ett skolväsende, över huvud sammansmälte vårt land med europeisk kristen kultur.

bor i den enkelte? Kristus lever i meg, sier vi med Paulus. Kristus ber også i meg, kan enhver si». Det er sant, men bare fordi vi er lemmer på Hans legeme som er i Kirken, og i den utstrekning vi tror og ber med Kirken. I politikken er det den menneskelige personlighet som er samfunnslivets norm; i kristendommen er det Kristus og samfunnet med Ham som er kilden og normen for personligheten.

Dessuten er det noe annet som gir messeliturgen en storhet og skjønnhet som setter den høyt over alle privatandakter: den spiller direkte hen på Jesu evige offer som nettopp under de liturgiske former blir gjort nærværende for oss. Liturgien er altså en bønn i underfull forening med Frelseren «som alltid lever og går i forbønn for oss» på samme tid som Han frembærer oss alle med seg som offergave til Faderen. Så langt fra at liturgien med sine former og sitt dogmatiske innhold kveler ånden eller hemmer den personlige gudsopplevelsen, er det nettopp i denne bønn med Kristus at det personlige indre liv har sine rikeste kilder. «Ingen kommer til Faderen uten ved Meg,» sa Jesus. Jo inderligere vi slutter oss til Ham, desto større del har vi i Hans liv som Guds sønn.

En och annan kanske dock vågar tro, att t. ex. Birgitta, Brynolf av Skara och Petrus de Dacia inte representerar något större förfall. En pålitlig hedning som gamle professor Henrik Schück skrev en gång stillsamt om vår medeltids munkar och präster:

«Deras levnadssätt var trots klostrens rikedomar enkelt, och inkomsterna användes till största delen till humanitära ändamål, såsom skolor, sjukhus och dylikt . . . Medeltidens världsåskådning var således fast rotad här i landet, och det var endast en yttre impuls, som kom den att vackla». (Observera: skrivet icke av Kloster-Lasse utan av professor Schück.)

En svensk protestantisk kyrkohistoriker i våra dagar har också sagt, att Sverige vid medeltidens slut var det mest harmoniskt katolska landet i hela Europa. Under hela sin tid har vårt folk aldrig oroats av heresier eller schismatiska rörelser.

Nå, Luther kom, och Gustaf Vasa såg med smulvattnet drypande i mungipan, vilka rikedomar kyrkorna och klostren ägde. Taggen i Kristi törnekrona i Skara kastades ut genom kyrkodörren, och dess skrin smältes ned; de gamla klosterbibliotekens skatter plundrades och revs sönder till omslag för skattmasars anteckningar; kloster revs och munkar fördrevs; i stället växte en ilsken ortodoxi fram — en fint förändligad gestalt som Abraham Angermannus gick fram som en Attila över kyrkans skönhetsvärden.

Vill man verkligen begripa, vad som här skedde, bör man parallellt läsa någon av det svenska 1600-talets förgrundsgestalter, t. ex. Jesper Swedberg, och någon av de samtida katolska förgrundsgestalterna, t. ex. Teresa av Avila eller den helige Johannes av Korset.

När kom katolska kyrkan tillbaka?

En och annan katolsk präst figurerade i landet vid de utländska legationerna, men 1624 mördades två katoliker till straff för sin tro, och ännu 1856 blev sex kvinnor landsförvista, därför att de övergått till sina fäders tro. 1860 upphävdes genom dissenterlagen dessa grymma förordningar, och vissa jämkningar skedde 1870 och 1873. Trots detta äger katolikerna alltjämt — vilket redan påvisats — endast begränsade rättigheter.

Den första apostoliske vikarien, Nikolaus Oster, kom till Sverige 1782, men lyckades just ingenting åstadkomma. Den katolska kyrkans verkliga pionjär och nygrundare i vårt land är *Laurentius Studach*, som verkade här 1833—1873. Han var en lärd man, god vän med våra romantiker, religionsforskare och Edda-utgivare. Det var tack vare honom, som Stockholm fick S:a Eugenia-kyrkan vid Norra Smedjegatan, byggd av själve Blom; Strindberg skrev:

*Vid Norra Smedjegatan
emellan dunkla hotell,
där ligger så mörkt och ensamt
Katolikernas kapell . . .*

Vid sitt tillträde disponerade Studach endast «en hemsk, dyrt betald sal i ett hus, som även rymmer ett rannsaktionshäkte»; han måste tigga för att betala hyran, och det fanns icke en enda katolsk andaktsbok på svenska.

Några konvertiter förekom emellertid knappast. Katolikerna förblev en liten obetydlig minoritet — och därutinnan har ännu inga förändringar skett. Detta hindrar emellertid inte, att Sverige äger en katolsk kyrka, som är värd uppmärksamhet. Dess ledare är biskop Johannes Evangelista Erik Müller, som hunnit grunda ett stort antal nya kyrkor i vårt land. Han bor i biskopsgården i

Sven Stolpe.

närheten av Sankt Eriks kyrka på Söder, där också Sankt Eriks skolhem är inrymt och en liten kommunitet Elisabethssystrar verkar. En annan kyrka är dominikanernas Maria Bebådelseskapel vid Linnégatan. Den förste priorn här var père Thierry d'Argenlieu, broder till de Gaulles högra hand, karmelitprovincialen och admiralen, en man av stor intellektuell resning, som på sin tid också deltog i kulturdebatten med flera väl genomtänkta inlägg; han är nu förflyttad till dominikankonventet vid Rue de la Glacière i Paris och spelar en viktig roll i dagens katolska liv i Paris. Hans efterträdare är holländaren pater *Bertrand Fens*, svensk medborgare och talande utmärkt svenska; omkring sig har denne en svensk munk, pater Näsmark, ett par franska munkar och en holländsk. Det kan tilläggas, att i samband med denna kyrka också finns ett särdeles välförsett bibliotek, ur vilket intresserade äger rätt att låna annars svåråtkomlig litteratur, samt en liten bokhandel.

I Stockholm finns också dominikansystrar, som dock inskränker sig till att sköta ett litet gästhem, S:ta Ingridshemmet vid Villagatan. Man kan där bo som pensionär utan att riskera minsta religiös påverkan, men det står en också fritt att deltaga i gudstjänsterna, vilka liturgiskt och musikaliskt är ytterst värdade.

Finns birgittiner i Sverige? Ja och nej. «Riktiga» birgittiner, levande efter Birgittas egen regel, finns här icke; däremot finns sådana bl. a. i England och Holland. Men i Vadstena och i Djursholm verkar birgittiner ur en till birgittinerorden ansluten modern kongregation, grundad 1911 av en svensk-amerikansk konvertit, moder Elisabeth Hesselblad, vilken alltjämt, vid hög ålder, residerar i Birgittas gamla hus, Casa di Santa Brigida vid Piazza Farnese i Rom.

Vadstenabirgittinerna har sitt lilla gästhem intill den gamla klosterkyrkan men tillåts naturligtvis icke läsa mässan där utan får hållas i sitt eget lilla tränga kapell. Birgittas minne skyddas och hyllas av Birgittasällskapet, som bl. a. anordnar högtidliga processioner samt *protestantiska* minnesgudstjänster . . . Birgittas egna trosfränder får icke i hennes egen stulna kyrka läsa en mässa till hennes minne, men i processionerna till hennes ära deltar bl. a. författaren Lars Ahlin, vilken nyligen i en intressant bekännelseartikel skrivit:

«Den fördolda skaparen blev för mig en djävul och är alltjämt en djävul, denne suveräne och nyckfulle creator, som låter idioter födas likväl som änglar 'krönta av ljus . . .».

Birgitta skulle rotera i sin grav, om hon visste vilka teologier som omfattas av det sällskap, som vördar och skyddar hennes minne.

Små katolska kyrkor och kapell finns också kringströdda i vårt land: i en hel del städer, bl. a. Göteborg, Örebro, Norrköping, Malmö och på landet — i Sörforsa och Oskarsström, i respektive Hälsingland och Halland. I Lund har två dominikaner vid Råbygatan ett litet skolhem, Thomas-hemmet, som omfattar kanske ett femtontal skolgossar, vilka dock går i katedralskolan. Dessa dominikaner har för övrigt fått ett synnerligen hjärtligt och kamratligt mottagande av stadens teologer och präster och deltar i teologiska och prästerliga sammankomster.

Detta är vad som finns, och det är icke bekant, att några nya planer är å färde. Något kloster kommer med säkerhet icke att grundas i Sverige, allra minst om det skall kunna visiteras och upplösas på en vink av en protestantisk visitorator.

Om den svaga katolska kyrkan i Sverige alltså icke befinner sig på offensiv utan nöjer sig med att existera och att avvakta, så händer samtidigt någonting ytterst egendomligt inom själva den svenska kyrkan — den närmar sig självmant steg för steg den katolska kyrkan! Den s. k. hög-kyrkliga rörelsen, representerad av kyrkoherde Rosendal i Osby, «fader Gunnar», och av t. ex. biskop Giertz i Göteborg, har, särskilt liturgiskt, upptagit en mängd av den katolska kyrkans skatter. Viktigare än detta är kanske den teologi, som framvuxit omkring den norske teologen, professor Anton Friedrichsen i Uppsala. I sin syn på traditionen, kyrkobegreppet och urkyrkan är denna rörelse nästan identisk med katolicismen. — — —

Vad som här sker, är helt enkelt detta: Rom står som alltid stilla och kompromissar icke, men den högkyrkliga lutherdomen fördjupar sin egen doktrin och finner sig då till sin egen häpnad stå på tämligen samma ståndpunkt i viktiga stycken som Rom. Genom forskning och eftertanke etableras här en gemenskap som inga kompromisser kunde ha åstadkommit. Man kan fatta de liberala teologernas — kyrkoherde Sandegårds och hans reformvänners — och de frikyrkligas förskräckelse inför denna utveckling. Samtidigt blir inom den katolska kyrkan, t. ex. hos Teresa av Jesus-barnet en tendens aktuell, som alldeles överensstämmer med en viktig grundtendens hos Luther.

När professor Hedenius riktade sina — ohövlige men kanske nyttiga — angrepp mot kristendomen som teori, gick han alldeles förbi den katolska teorien. Han har fått ett katolskt svar först i lektor Lechard Johannessons bok «Fyrtioåret och idéerna», där problemet tro och vetande tas upp från «thomistisk» synsvinkel. Det visar sig där, att de tankenötter, som särskilt professor Brings logiska tuggverktyg var för svaga för att kunna knäcka, ganska lätt klaras av en thomist, vilken erkänner de berömda tre postulaten hos Hedenius men ändå kan se uppenbarelsen och evangeliernas händelser som fakta, möjliga att verifiera på samma sätt som all annan verklighet, synlig eller osynlig. Medan protestantismen ivrigt avvisar katolicismen, skyndar denna alltså sin beträngde broder till hjälp! Detta är ganska karakteristiskt. Någon kamp om själarna förekommer knappast mellan katolicism och protestantism. De har gemensamma fiender, som det är viktigare att ta itu med. När detta blivit klart för höga vederbörande, kommer sannolikt en dag också de sista hindren för katolsk religionsfrihet att försvinna.

Det hellige Officiums instruks om den økumeniske bevægelse

Det hellige Officiums kongregasjon har nå offentliggjort den instruksjon «Ecclesia catholica» som ble utstedt den 20. desember i fjor. Den inneholder de retningslinjer som skal følges med henblikk på den økumeniske bevægelse.

Den viktigste forandring dokumentet inneholder, er en lettelse av kontakten mellom katolske og ikke-katolske teologer, når det dreier seg om lokale sammenkomster som biskopene nå kan gi tillatelse til å delta i. Det eksisterer heller ikke noen innskrenkningen når det dreier seg om et samarbeide til forsvaret av kristendommen mot ateismen. Instruksjonen endrer derimot ikke noe ved Kirkens prinsipielle holdning til det s. k. økumeniske samarbeide.

Innledningsvis minner instruksjonen om Kirkens stadige ønske og arbeide for at alle kristne må vende tilbake til enheten. Dokumentet trekker deretter opp enkelthetene i de retningslinjer episkopatet, geistligheten og legfolket plikter å følge i denne sak. Oppmerksomheten må i første rekke være rettet mot dem som søker sannheten og den sanne Kirke. Et inngående studium og våken oppmerksomhet er derfor nødvendig, ikke bare ved undervisningen av konvertitter, men også for dem som har til oppgave å ta seg av dem. Hva metoden for denne oppgaven angår, henstilles det inntrengende til biskopene å foreta en aksjon for å vise alle hva den katolske Kirke er, slik at faren for indifferanse overfor andre bekjennelser hos de troende forebygges.

Ut fra det grunnsyn at alle må bli ett behandler deretter instruksjonen de s. k. blandede møter og sammenkomster mellom katolikker og ikke-katolikker, og da særlig diskusjonene mellom teologer. Er det utsikt til at disse møter kan gi alvorlige resultater, kan biskopene sende særlig egnede geistlige som delegerte til slike møter.

Biskopene vil også kunne gi sin tillatelse til at legfolk deltar i slike møter i de tilfelle hvor disse er i besittelse av en solid utdannelse og en fast tro. Til diskusjoner med teologer tilhørende andre konfesjoner, får det imidlertid bare sendes geistlige som er særlig egnet for en slik oppgave.

Instruksjonen klarlegger videre betingelsene for deltagelse i slike møter. Forbudet mot felles deltagelse i hellige handlinger opretholdes uavkortet. Det tillates å be Fader Vår eller en annen av Kirken godkjent bønn sammen med anderledes troende. Til konferanser av nasjonal og internasjonal karakter må Den Hellige Stols tillatelse innhentes.

Instruksjonen slutter med å understreke nødvendigheten av at biskopene holder hverandre underrettet og står i kontakt med hverandre og med å henstille til ordenssamfunnets ledere å våke over at deres underordnede nøye overholder hva Den Hellige Stol og biskopene bestemmer.

RETTELSE

Vi gjør oppmerksom på en kjedelig feil i lektor Ludvig Wollnicks artikkel om Jacques Maritain's tankebygning som var offentliggjort i nr. 7—8 av «St. Olav». I «St. Olav» lod avsnittet slik: «Evangeliets..... åpenbarer nettopp sin overnaturlige kilde i den sikkerhet hvormed det støter ut alle positive kulturverdier.....» Der skulle selvsagt stått: «Evangeliets..... åpenbarer nettopp sin overnaturlige kilde i den sikkerhet hvormed det støter ut alle åndelige giftstoffer og assimilerer alle positive kulturverdier.....»

I denne måned har man også her i landet feiret 100-årsdagen for Thomas Masaryks fødsel. Masaryk står i historien som grunnleggeren av den tsjekkosllovakiske republikk og ble valgt til republikkens første president. Hans navn er uløselig knyttet til det tsjekkiske folk, og han behersket den generasjon han selv tilhørte i en slik grad at den svakeste antydning til kritikk av hans person ble betraktet som noe av en helligbrøde, som et angrep på det tsjekkiske folk selv. Og de som også i vårt land har feiret 100-årsdagen for hans fødsel, har ikke forsømt å trekke fram hans positive sider. Ingen har pekt på det ansvar også Thomas Masaryk har for den utvikling som vi i dag er vitne til i Tsjekkoslovakia. Det er det vi tillater oss å gjøre i denne korte artikkel.

Thomas G. Masaryk levde, tenkte og arbeidet uten tro på Gud. Han var ateist. Han var en filosof som forkynte en humanisme uten Gud. Sin oppfatning av Gud sammenfattet han i følgende ord: «Jeg trenger ikke Gud, for jeg lever som en rettferdig!» I Jesus Kristus så han bare filosofen. Han fornektet Kristi guddom hvilket tydelig kom til uttrykk i hans berømte uttalelse: «Jesus, ikke Cæsar!» Med hensikt skrev Masaryk derfor alltid bare «Jesus», aldri «Jesus Kristus». Som folketribun ga han etter 1918 det tsjekkiske folk følgende åndelige rettleiding: «Vi må bli ferdig med Rom!» «Vi styrter avgudene!» ropte Masaryk ut til sitt folk — og den 8. november 1918 ble Maria-søylen på Altstädter Ring i Praha revet overende. Fr. Sauer, en nær venn av den gudløse Jaroslav Hasek som er kjent som forfatteren til stykket «Soldaten Schwejk», la en løkke om halsen på Madonnastuten og veltet den i sølen. Fallet rystet hele det katolske tsjekkiske folk, og ryster det ennå! Kampen mot Kirken var sluppet løs! Tsjekkerne rev ned krusifikser, fjernet dem fra skolene og tilintetgjorde helgenbilder, særlig av tsjekkernes nasjonalhelgen, Johannes Nepomuk. Thomas G. Masaryk satte seg til rette i presidentstolen og, påvirket av hans filosofi, trådte 800 000 tsjekkere ut av Kirken i de første år av hanse religionsfiendtlige regjering.

Mens forkjemperne for den gudløse bolsjevisme brøt ned folkets moral med Masaryks ord: «Vi styrter avgudene!», mens Rom ble hånet og den kristne moral ble latterliggjort som noe avlegs, gjorde man Masaryk til nasjonens avgud.

Men det tsjekkiske folk som i dag sleper seg hen over en stenet smertens vei, tynget til jorden av et knugende kors, har nettopp i denne prøvelsens tid funnet veien tilbake til Gud og Kirken. Masaryks nærmeste medarbeider i mange år og etterfølger som president, Beneš, erkjente sin skyld og vendte før sin død tilbake til Kirken. Og etter ham har også de 800 000 som Masaryk fikk til å vende Kirken ryggen, funnet veien tilbake. Ja, selv Fr. Sauer vendte før sin død tilbake som en bitert angrende synder. Våren 1948 på De barmhjertige brødres sykehus i Praha ba han om å bli sonet med Gud. Full av anger og rusele ba han om tilgivelse for sin fryktelige ugjerning.

Det er ubestridelig at Thomas Masaryk var en stor statsmann som grunnla den demokratiske, tsjekkoslovakiske republikk. Men det er like så ubestridelig at han som president i 1918 gikk så langt som å erklære: «Kattikkene vil i den tsjekkoslovakiske republikk bare få så mange rettigheter som de er i stand til å tilkjempe seg!»

VATIKANET

Nytt eksterriortalt område lagt til Vatikan-staten.

Det italienske parlament har ratifisert en avtale som var inngått mellom den italienske regjering og Den Hellige Stol. Ifølge denne avtale gir Italia Vatikanet eksterriortale rettigheter over et område som ligger i nærheten av Castelgandolfo hvor Vatikanets nye kringkaster vil bli satt opp.

Franske katolikker overrekker Paven en fjernsyns sender.

For kort tid siden ble 11 års dagen for Pavens kroning feiret med pontifikal gudstjeneste i Peterskirken som var fylt til trengsel. Paven overvar gudstjenesten og meddelte til slutt den apostoliske velsignelse. Straks etter gudstjenesten bega Paven seg til Benediktjonsaulaen hvor den franske ambassadør ved Den Hellige Stol på vegne av Frankrikes katolikker overrakte Paven i anledning Hans Hellighets 50 års prestejubileum en fjernsyns sender. Paven takket hjertelig for den verdifulle gave og erklærte at den representerer en verdifull hjelp for ham i utøvelse av det apostoliske embede.

Fire religiøse brosjyrer utgitt på russisk.

Fire religiøse brosjyrer på russisk er nå utgitt i Vatikanet, skrevet av pater George Kovalenko, S. J. Brosjyrene skal distribueres i leire for DP og blant andre flyktninger fra Sovjet-Russland.

AFRIKA

Det første pilegrimstog fra Afrika til Rom den 23. mai.

Den apostoliske delegerte for Fransk Afrika har kunngjort at det første afrikanske pilegrimstog kommer til Rom den 23. mai og vil bli der til den 1. juni, da pilegrimene tar avsted til Assisi.

BELGIA

Den internasjonale katolske sosialtjenestes 7. kongress vil bli holdt i Rom.

Den internasjonale katolske sosialtjenestes 7. kongress vil bli holdt i Rom i dagene fra den 7. til den 13. september, meldes det fra sosialtjenestens hovedkvarter i Brussel. Sosialtjenestens skoler og sammenslutninger av sosialarbeidere i alle land vil sende representanter. Styret for denne internasjonale organisasjon er sammensatt av representanter for De forente stater, Frankrike, Italia, Storbritannia, Belgia, Sveits, Spania, Portugal, Brasil, Chile, Uruguay og Peru. Pater Joseph F. Donceel S. J. som er professor i psykologi ved universitetet i Fordham, blir en av foredragsholderne.

CEYLON

Unge kristne arbeideres bevegelse nådd Ceylon.

Unge kristne arbeidere på Ceylon har nylig holdt general-

Og dette uttalte han i en stat hvor 75 % av befolkningen var katolsk! Er det ikke nettopp denne uttalelse som synes å være bestemmende for dagens maktavere i Tsjekkoslovakia i deres forhold til Kirken?

Masaryk avkristnet store deler av den tsjekkiske intelligens. Derved svekket han den verdifulleste del av det tsjekkiske folk både åndelig og moralsk slik at den ikke hadde kraft nok til å lenke nasjonens skjebne i de mest kritiske dager i dets historie.

De folk som i dag er knektet av bolsjevismen og bøyd under dens åk har erkjent en sannhet: at den som fører et folk bort fra Gud svekker det slik at det ikke har kraft nok til å motstå det onde. De har også lært at bare en levende gudstro gir den enkelte kraft til å bære prøvelsens kors.

forsamling i Pettah. Pater *G. Fortin*, O.M.I. som er leder av Den katolske aksjon i bispedømmet Colombo, ho' dt foredrag om bevegelsens ideer og prinsipper.

CHINA

Kardinal Thomas Tien alvorlig syk.

Erkebiskopen av Peking, kardinal *Thomas Tien*, som er kineser av fødsel, er sterkt svekket av sykdom, meldes det fra Hongkong, hvor kardinalen for nærværende oppholder seg. Kardinalen har i noen år lidt av et hjerteonde og av en øyensykdom. Det meldes nå at kardinalen er blitt helt blind på det ene øye, og at det andre er så svekket at han ikke lenger kan lese sitt breviar regelmessig.

Over 14 000 prester, misjonærer og ordensfolk er blitt på sine poster.

I det kommunistiske China er over 14 000 utenlandske og innfødte prester, ordensbrødre og ordenssøstre blitt på sine poster, hvor de fortsetter Kirkens arbeide. Mens noen katolikker under tidens trykk har oppgitt sin religion, er det påfallende at det store flertall av katolikker er ivrigere etter å fullgjøre sine religiøse plikter enn i normale tider. Julen ble en mektig demonstrasjon for katolsk tro fra legfolkets side. Tallet på dem som gikk til kommunion øket sterkt. Konversjonsmulighetene er mindre på grunn av forholdene, men blant studentene og den opplyste del av befolkningen finner det sted flere konversjoner enn noen gang tidligere.

Selv om det er kommunistenes hensikt helt å utrydde religionen i China, har de på grunn av forskjellige faktorer vært tvunget til å vente med å realisere disse sine planer. De er stillet overfor andre vanskelige problemer som helt krever deres oppmerksomhet.

For øvrig er tallet på katolikker i China betraktelig større enn tallet på kommunister. Katolikkene er dessuten sterkere innforlivet i kinesisk livsførsel og mentalitet. Både innfødte og utenlandske prester har i løpet av de siste par måneder fått nytt mot som følge av den motstandskraft den kinesiske katolisisme har vist seg å være i besiddelse av. En misjonær karakteriserte nylig stillingen i China med følgende ord: Kraften og styrken i Chinas katolske tro har aldri kommet tydeligere til uttrykk enn under kommunismens stormløp på Kirken.

ENGLAND

22 katolikker valgt inn i Underhuset.

Ved de siste valg til det britiske parlament ble som nevnt i forrige nummer av «St. Olav» 61 katolikker stilt som kandidater. Av disse ble 22 valgt eller like mange som i det forrige Underhus. Av disse tilhører 4 Det konservative parti, 16 Arbeiderpartiet og 2 de katolske irske nasjonalister.

Tar man i betraktning at det finnes nærmere 4 millioner katolikker i England, er de noe underrepresentert. Man ventet at det vil skje en forandring når resultatene av det arbeid som drives ved det katolske Arbeider College i Oxford vil foreligge. Dette College tar seg av den akademiske utdannelsen av menn fra arbeiderklassen for å gjøre dem skikket til en innsats i det offentlige liv. En av studentene er allerede blitt valgt inn i Underhuset, nemlig *P. Barthley* som var den første student ved dette College. Før han tok fatt på studiene i 1930 var han kullgruvearbeider.

Blant de 22 katolske parlamentsmedlemmer er de to konvertitter. Det stigende antall på konvertitter er for øvrig et fremtredende trekk ved den engelske katolisisme. Da det blant konvertittene finnes et meget stort antall geistlige fra andre konfesjoner hvis konversjon har berøvet dem deres eksistensgrunnlag, er det dannet en egen hjelpeorganisasjon for slike konvertitter. Den har stillet avdøde *G. K. Chestertons* tidligere hus til disses disposisjon.

Som i det forrige finnes det også i det rekonstruerte ministerium 3 katolikker, nemlig arbeidsministeren *mr. Richard Rapier Stokes*, ministeren for den sivile luftfart *Lord Pakenham* og Lord Advokaten for Skottland, *mr. Walter Edwards*.

HOLLAND

De kristelige fagforeningene i Holland.

De hollandske arbeidere er organisert i 4 store fagforbund: Den katolske arbeiderbevegelse, Den protestantiske, kristelig-nasjonale fagbevegelse, i sosialdemokratenes nederlandske fagforbund og i det kommunistiske «enhetsforbund».

Medlemstallene i 1949 fordelte seg slik;

Sosialdemokratenes fagforbund	365 400 medl.
Den katolske fagbevegelse	268 900 >
Den protestantiske fagbevegelse	147 500 >
Kommunistenes fagbevegelse	164 400 >

I 1949 tellet de to kristelige fagforbund 416 000 medlemmer, hvilket betyr at 43 prosent av alle Hollands arbeidere er tilsluttet disse fagforbund. I 1910 var bare 21.8 prosent organisert i kristelige fagforbund.

Først i 1925 sluttet de katolske fagforbund seg sammen i Den katolske fagbevegelse hvis formann er *M. Adrianus C. de Bruijn* som også er medlem av parlamentets Første kammer.

Den katolske fagbevegelse går inn for Kirkens sosiale læresetninger. Den bekjenner seg som en *katolsk* men ikke kirkelig organisasjon. Dens program er formet av den kjente hollandske sosiolog *R. P. Jacobs* i følgende punkter:

1. Den katolske fagbevegelse ser som sin oppgave å beskytte og forsvare arbeiderne mot ateistiske og umoralske lærer.
2. Den katolske fagbevegelse vil skape forutsetninger for et slikt samfunnsliv at det sikrer arbeiderne en religiøs og moralsk eksistens uten av den grunn å tvinge dem til en daglig heroisme.

Katolske arbeidere oppretter eget forlag.

Den katolske arbeiderbevegelse i Holland har opprettet et eget forlag «Løkten» som i nær fremtid vil begynne sin virksomhet. Hensikten med forlaget er å utgi god litteratur og så billig at arbeiderne kan ha råd til å kjøpe den.

ITALIA

«Kjærlighetens korstog» bærer gode frukter.

Pater *Ricardo Lombardi S.J.* har nettopp avsluttet en 18 dagers prekenserier i sin fødeby Neapel. Mange kommunister som hørte ham rev etter prekenene sine kommunistiske partimedlemskort i stykker og meldte seg ut av det kommunistiske parti. Pateren har gjennomført sitt «kjærlighetens korstog» i en rekke større byer og overalt har han samlet enorme skarer om sin talerstol. Pateren har også besøkt Nord- og Sør-Amerika og ventes i nær fremtid til Tyskland.

Den tredje internasjonale Thomistkongress henlagt til Rom i år.

Fra den 11.—17. september vil den tredje internasjonale Thomistkongress finne sted i Rom. Temaet for kongressen er «Filosofi og religion». Foreløbig er det kunngjort at følgende foredrag vil bli holdt: *R.P. Garrigou-Lagrange*; O.P.: *Bevisene for Guds eksistens*; mgr. *Pietro Parente*: *Troens doktriner og praksis*; *P. Charles Boyer*: *Menneskets opprinnelse og endelige bestemmelse*; mgr. *Francesco Olgiatio*: *Religion og historie*; *P. Cornelio Fabro*: *Moderne filosofi og kristen tro*; *P. Gabriel fra St. Marie Madelaine*: *Filosofi og mystikk*.

JAPAN

Katolikk president for Japans Høyesterett.

Den tidligere japanske undervisningsminister, prof. *Tanaka*, er av den fungerende statsminister utnevnt til president for Japans Høyesterett. Det er første gang i Japans historie at en katolikk bekler dette embete.

JUGOSLAVIA

Katolsk konvent beslaglagt av myndighetene og omgjort til offentlig møtelokale.

Den Hellige Treenighets konvent i Lussinpiccolo i den sone av fristaten Trieste som er administrert av jugoslaviske, kommunistiske myndigheter, er beslaglagt og stengt. Myndigheten har kunngjort at konventet vil bli omgjort til offentlig møtelokale og kino. Konventet hadde også en internatskole for piker og hadde virket uten avbrytelse i 75 år. Det var om lag 20 studenter ved skolen. Nonnene er midlertidig anbrakt i private hjem.

LITAUEN

Trygve Lie underrettes om forholdene i Litauen.

Sentralkomiteén for Litauens befrielse som har sitt hovedsete i Washington, har ved Litauens minister i Washington, *P. Zadeikis*, overrakt FN's generalsekretær, Trygve Lie, et memorandum hvor det bl. a. heter:

2000—3000 mennesker deporteres hver måned til slaveleire

i Sovjet-Unionen bare som resultat av enkeltarrestasjoner. Til disse tall må legges tallet på massearrestasjonene og massemyrderiene som er resultatet av kampene mot partisanene. Memorandumet nevner noen tall fra landsbyer i den østre delen av landet:

Merkinge: 108 myrdet, 236 arrestert, 232 deportert; Miroslavas: 70 myrdet, 190 arrestert, 91 deportert; Omusiskis: 103 myrdet, 131 arrestert, 152 deportert; Jeznas: 28 myrdet, 86 arrestert, 21 deportert; Daugai: 77 myrdet, 427 arrestert, 131 deportert.

Det heter videre: bondegårdene er avskaffet, men bøndene får ikke arbeide på de kollektive landbruk. De har valget mellom enten å søke tilflukt i skogene eller å la seg deportere til slaveleire i Sibirs arktiske regioner. De erstattes av russiske kolonister.....»

PORTUGAL

Stor prestemangel i Portugal.

Ifølge en melding som er sendt ut av erkebiskopen av Lisboa finnes det intet land i Europa hvor prestemangelen er så stor som i Portugal. Tallet på prestekandidater er relativt sett lavt hvilket tilskrives den omstendighet at det finnes for få familier i landet hvor kallet til prest kan utvikles.

PUERTO RICO

Alt for penger!

Gjensidig samtykke som tilstrekkelig årsak til skilsmisse og et opphold på bare en måned i Puerto Rico for å kunne innlede skilsmisseforhandlinger er det essensielle i et lovforslag som er fremlagt for den lovgivende forsamling i Puerto Rico av representanten *Ruben Gastambide Arrillaga*.

På vel underrettet hold er man av den oppfatning at forslaget er fremsatt for å lokke flere amerikanske turister til Puerto Rico!

SPANIA

7000 prester og ordensfolk ble myrdet av de røde under borgerkrigen.

Det spanske tidsskrift «Eclasia» skriver at av de over 7000 prester og ordensfolk som ble myrdet under borgerkrigen var det ikke en eneste som sviktet sin tro.

Denne fryktelige blodtapning kan ennå merkes av Kirken i Spania. Mens det fantes 31 345 prester i 1930 eller en prest på 752 troende, var tallene i 1949 24 987 og 1090. I borgerkrigen ble 7 biskoper og 7937 prester og ordensfolk myrdet.

SVEITS

Det kommunistiske partis propagandasjef avsløret som dødsdømt SS-mann.

En skandale av dimensjoner har rystet det kommunistiske parti i Sveits. *Oskar Eduard Würgler*, kjent som propagandasjef for det kommunistiske parti i et valgdistrikt i Zürich, er blitt avslørt som værende identisk med *Eduard Würgler*, et tidligere medlem av SS-stormtropper. Eduard Würgler ble dømt til døden *in absentia* av militærdomstolen i Nancy i Frankrike som den ansvarlige for masse mord på sivilpersoner i Rehaupal i Vogeserne den 9. desember 1944.

TSJEKKOSLOVAKIA

Domstol forbyr utbredelsen av ensyklikaen «Quadragesimo Anno».

I den tsjekkosllovakiske kunngjørelsestidende er det offentliggjort en dom som nylig ble avsagt ved en domstol i Brunthal. Ifølge denne dom forbyr utbredelsen av den pavelige ensyklika «Quadragesimo Anno». I domspremissene heter det at innholdet i dette skrift er «en straffbar handling».

95 % av prestene har nektet å avlegge troskapseden til «folkerepublikken».

Ifølge pålitelige informasjoner er det bare 5 % av prestene i Tsjekkoslovakia som har gitt etter for presset og avlagt den ed til det kommunistiske styret som det har forlangt av dem. Alle de andre 95 % har under edsavleggelsen føyet til den klausul som biskopene har krevet: «så sant dette ikke står i strid med Guds og Kirkens lover og menneskets naturlige rettigheter.»

Te-selskaper for å vinne den lavere geistlighet.

Det kommunistiske styre skyr intet middel for å skape splittelse mellom det katolske hierarki og det lavere presteskap. Et av påfunnene er å arrangere te-selskaper som pres-

ter av alle konfesjoner innbys til for å diskutere kirkelige spørsmål i en «vennskapelig atmosfære». Skolerte kvinner er plukket ut for å fungere som vertinner ved disse selskaper. De betegnes som «kulturelle rådgivere».

Ved siden av denne fermgangsmåte brukes også makt. De prester som ikke rygger tilbake for å lese opp biskopens hyrdebrev fra sine prekestoler dømmes i alminnelighet til to års fengsel, mens de som våger å sitere Pavens dekret mot kommunismen dømmes til fra 7—8 års fengsel.

Regjeringen har nå innsatt 36 000 «folkedommere» som gjerne brukes for å dømme prester med et «udemokratisk» sinnelag.

TYSKLAND

Kommunistene truer kardinal v. Preysing med kardinal Mindszentys skjebne.

Kardinal *Conrad von Preysing*, biskop av Berlin, følger Mindszentys linje og er en fiende av fremskritt og en gammel reaksjonær, kunngjorde Det sosialistiske enhetspartis (kommunistisk) pressetjeneste nylig. Kunngjøringen kom som et svar på kardinalens klager over mangel på religionsfrihet i den tyske østsone for ikke lenge siden.

Fordelingen av katolikker og protestanter i Vest-Tysklands embetsverk.

En statistisk oversikt over hvilken kristen religion de høyere embetsmenn i Vest-Tysklands regjeringsadministrasjon bekjenner seg til er nylig offentliggjort av regjeringskansellet i Bonn. Den viser at av 207 embetsmenn fra Regierungsrat og oppover er 135 protestanter, 67 katolikker mens 5 ikke tilhører noe religionssamfunn. Av lavere embetsgrader er av 208 ansatte 137 protestanter, 61 katolikker mens 10 ikke hører til noe kirkesamfunn. Det eneste departement hvor det finnes flere katolikker enn protestanter er departementet for flyktningene.

Denne statistikk er offentliggjort for å imøtegå den kritikk som har vært reist mot regjeringen Adenauer gående ut på at den har gitt et uforholdsmessig høyt tall katolikker de høyere stillingene i embetsverket.

Av befolkningen i Vest-Tyskland er 45,8 % katolikker, mens 50,2 % tilhører protestantiske kirkesamfunn.

128 kristne demokratiske ledere flyktet fra Øst-Tyskland til vestsektoren av Berlin i første halvdel av februar.

I løpet av de første ukene av februar flyktet ikke mindre enn 128 ledere i Den kristne demokratiske union fra sovjetsonen i Tyskland til vestsektoren i Berlin, hvor de søkte om asyl.

Blant flyktningene befinner seg to regjeringsmedlemmer, mange parlamentsmedlemmer og kommunerepresentanter og tillitsmenn i partiorganisasjonen. Flere av disse ledere satte livet inn under flukten. Således den tidligere finansministeren i Sachsen-Anhalt, *Kunisch*, hvis bil ble forfulgt av «folke»-politiet mange mil før det lyktes ham å unnslippe.

Under påskudd av at det er planlagt attentater mot lederne av Den kristne demokratiske union av *Jakob Kaiser* som er medlem av Forbundsregjeringen i Vest-Tyskland, er en rekke ledere av Den kristne demokratiske union i Øst-Tyskland «satt under «folke»-politiets beskyttelse».

Jakob Kaiser var den siste fritt valgte formann for Den kristne, demokratiske union i sovjet-sonen. Han ble avsatt av sovjets militære administrasjon og er nå medlem av regjeringen i Bonn.

UNGARN

Ungarerne samles om Kirkens altere.

Det meldes fra Budapest at tallet på kommunionsøkende i Ungarns hovedstad er fordoblet i løpet av de siste par år. Mens tallet i 1938 var 763 000 var det i 1949 steget til 1 472 000.

Luthersk biskop i Ungarn gir uttrykk for takknemlighet til Stalin.

«Den kjensgjerning at vi 5 år etter frigjøringen fremdeles kan undervise i teologi og samles ved denne teologiske skole bør gjøre det klart for alle hvilken takk vi skylder *Stalin* for hans storsinn og forståelse.» uttalte den lutherske biskop *L. Veto* den 6. januar ifølge en melding som er offentliggjort i *East Europe* som utkommer i London og redigeres av *Lady Judith Listowel* og *J. Kowalewski*.

En annen luthersk biskop i Ungarn, *Lajos Ordass*, sitter fremdeles fengslet for angivelig å ha forbrutt seg mot regjeringens valutabestemmelser.

ØSTERRIKE

Internasjonal misjonskongress holdes i Wien fra den 3.—7. juli.

Under erkebiskopen av Wien, kardinal Innitzers beskyttelse vil det i dagene fra den 3.—7. juli bli holdt en internasjonal akademisk misjonskongress i Wien—St. Gabriel. Kongressen arrangeres av Det pavelige misjonsarbeide og Wiens katolske akademi. Kongressen blir den 9. i rekken. Den forrige ble holdt i Freiburg i Sveits i 1931. Som kongressens motto er valgt: *Verdenskrise — Verdensmisjon*. Talerne på kongressen vil særlig behandle Kirkens overnasjonale karakter og denne karakters betydning for verdensmisjonen. Innbydelser er sendt ut til de katolske misjonsorganisasjoner i alle land.

Kongressens ledelse er lagt i hendene til professor dr. Johannes Thawren.

Ateismen på tilbaketog i det østerrikske sosialdemokrati.

En redaksjonsartikkel i *Neue Zeit*, den nest største sosialdemokratiske avis i Østerrike, er på katolsk hold blitt tatt til inntekt for at de ateistiske og materialistiske idéer mister sitt tak blant de østerrikske sosialdemokrater. I artikkelen heter det bl. a.: «Den kristne kirke har absorbert romerrettens idéer og har i sin dogmatiske teologi gitt plass for

Platons og Aristoteles' idéer. Den berget antikkens kulturverdier gjennom det anarki som fulgte på Romerrikets sammenbrudd og folkevandringene. Kristendommens innerste mening er troen på menneskets særstilling, verdighet og evige verdi. Ifølge denne tro dømmes mennesket bare etter sitt eget indre verd. Det gjøres ikke forskjell på fattig og rik, høy og lav, intelligente og enfoldige. Denne tro har alltid inspirert mennesket til å frigjøre seg fra slaveriets lenker...»

Kristendommen og sosialismen burde ha stått hverandre nærmere fordi de begge tror på menneskets frihet og verdighet, fremholder *Neue Zeit* videre, men forskjellige historiske faktorer stillet seg hindrende i veien for dette. «De forhold som skapte opposisjonen mellom kristendom og sosialisme eksisterer ikke lenger, og de lidelser som katolske prester og sosialister delte under nazistenes forfølgelser har skapt gjensidig respekt. Dette var en god begynnelse. Nå er det nødvendig systematisk å viske ut gamle fordommer og følelser på begge sider. Kan dette lykkes, vil de to sterkeste kulturfaktorer i vår tid, kristendommen og sosialismen, overvinne kaos og føre vår kultur videre til større rikdom.»

Artikkelen er blitt mottatt med stor interesse på katolsk hold i Østerrike hvor man likevel minner om enkelte uttalelser på sosialdemokratisk hold som tydelig viser at reaksjonære marxistiske synspunkter ennå gjøres gjeldende.

<p>FASTEPREKENER I ST. HALVARDS KIRKE, OSLO Under høymessen ved pastor dr. A. H ø g h. Sødag 26. mars: Jesus og Judas. Søndag 2. april: Er du Kristus, da si oss det.</p>	<p>FASTEPREKENER I ST. OLAVS KIRKE, OSLO Hver søndag i fasten kl. 19 ved pater A. R a u l i n. O. P. Søndag 26. mars: Maria sto ved Jesu kors. Søndag 2. april: Alt er fullbrakt.</p>	<p>EGLISE SAINT-DOMINIQUE, NEUBERG GT. 15, OSLO Conférences de Carême en français par le Père Lutz. Mardi 28. mars à 20 heures: Le Christ et la cité.</p>
<p>F R E D R I K S T A D</p>		
<p>KJØP HOS VARE ANNONSØRER!</p>		
<p>OLAVES HANSENS EFTF. Kåre Kristiansen Onsøybryggen Fredrikstad</p>	<p>G. HALVORSEN — Fredrikstad Pølsemakeri & Kjøttforretning Telefoner: Forretningen 1781, 2455 - Kontoret 1781</p>	
<p>KJØTTFORSYNINGEN Fredrikstad Tlf. 2855</p>	<p>CARSTEN CARLSEN Fredrikstad Kolonial, Mel og Fetevarer Tlf. 2175</p>	<p>HELENE ANDRESEN Kjøtt- og pølsevarer Fredrikstad Tlf. 2031</p>
<p>A/S DET NORSKE CHEVIOTSPINDERI Fredrikstad Telefon 2612 - 2613</p>	<p>FREDRIKSTAD BLIK- & METALVAREFABRIK Andresen & Müller Mek. Verksted - Blikkemballasje og metallvarer av enhver slags - Jernfat i alle størrelser og for et- hvert øyemed - Isenkramartikler - Elektrisk og Autogensveisning - Stanseartikler</p>	<p>Til parkett og linoleum: HUGOS boneolje TEKN. KJEM. fabrikk «HUGOS» Fredrikstad</p>

ENRICO GISMONDI & CO. A.S

Grunnlagt 1891

Reggio Emilia — GENOVA — Colle Val d' Elsa

Telegramadresse: Ocirne Genova

» Reggioemilia

» Collevaldelsa

Rikstelefon: 21-936

Genova

24-38 Reggio Emilia

86-087 Colle Val d' Elsa

Post Box:

712 Genova

167 Reggio Emilia

Colle Val d' Elsa (Siena)

Codes:

Bentleys Complete, Boe.

Obs!

Vi gjør oppmerksom på at kontingenten er steget fra kr. 10 til kr. 12 pr. år fra 1. januar 1950.

Halvårskontingenten blir kr. 6 og kvartalskont. kr. 3.

De som har sendt inn kontingent for 1950 på basis av den tidligere pris, bes derfor velvilligst sende inn restbeløpet.

Ved nyttegning og adresseforandring skriv **TYDELIG**. Ved forandring bes også godhetsfullt oppgitt den gamle adressen.

Ærbødigst

St. Olavs ekspedisjon.

JOHAN HELDAL A/S

BERGEN

OSLO

Spesialforretning i
RUSTFRITT STAL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

TØNSBERG

MAGNUS LARSEN

Etablert 1890

Manufaktur - Utstyr

Tønsberg

TØNSBERG GLASSMAGASIN

Glass - Porselen - Stentøy

Tlf 12 67 - Torvgaten

Tønsberg

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 41 64 78 - 69 43 72

**HANS KARLSEN
MALERFORRETNING**

Utfører all slags
malerarbeid

Tordenskjoldsgt. 6 B

Tlf. 41 07 76 - Oslo

TAPETHUSET

Tordenskjoldsgt. 6 b, Oslo

Tlf. 41 07 76

Tapeter — Linoleum

NORENBERG & CO. A.S

— Margarinfabrikk —

OSLO

Leverandør av den bekjente

«NOCO» margarin

NEBB er stedet for
alt elektrisk

Ø. Slottsgt. 8, Oslo - Tlf. 42 19 54

KRISTIANSAND

Malermester

HALFDAN S. KVANVIG

Kirkegt. 1 - Tlf. 3930

Kristiansand

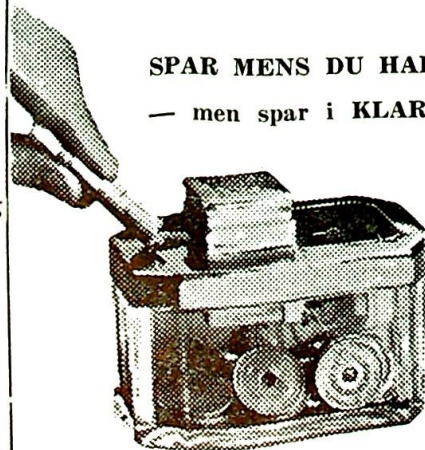
Johan Olsen & Sønner

Murmester og Entreprenørforretning

Kongensgt. 17 - Oslo

Etabl. 1896

Tlf. 42 50 85 - 42 52 23

«KLAR»
Fåes i banker over hele landet